

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

6. Miseria hominis à morbis, & curatione morborum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45701

quibus complures mortales in victu queritando omnem operam, omnem laborem propemodum frustra consumunt. Quemadmodum aranea magno studio telas, velut retia quædam, filis ex suis ipsius visceribus eductis, ad captandas muscas contexit: quod opus vix dum perfectum sæpe vel ab hominibus decutitur, vel venti validioris exortu disturbatur, ac dissipatum fertur per aëra. Quantis laboribus terra proscinditur? aratur, seritur? Et tamen quoties alieni intrant in messem colonorum? quoties hostilis equitatus proterit *sata lata boumq; labores?* quoties collectas iam atque in horrea inuectas fruges asportat indomitus miles? quoties vel segetes maturas grando, vel totos manipulorum aceruos ignis, de cælo cadens absumit? Ita in reliquis quoque omnibus, quæ corpus pascunt, corpus patitur. *Nos ignari rerum,* ait S. Hieronymus, *putabamus nuptias saltem carnis habere latitias. Si autem nubentibus etiam in carne tribulatio est, in qua sola videbantur habere delicias, quiderit reliquum, propter quod nubant, cum & in spiritu, & in anima, & in ipsa carne tribulatio sit?*

Porro autem cum natura nobis corpora infirma dederit, ijs etiam varios morbos, & subinde insanabiles adiunxit, quos vnâ cum alijs malis ex Pandoræ pyxide in humanum genus effusos fingunt Poëtæ. *Morborum tam insivita est multitudo, ut Pherecydes Syrius copia serpentium ex corpore eius erumpente expirauerit. Quibusdam perpetua febris est, ut C. Maccenati. Eidem triennio supremo, nullo hora momento contigit somnus. Antipater Sidonius Poëta omnibus annis vno die tantum natali corripiebatur febre, & eo consumptus est satis longa senecta.* Hæc Plinius, qui paulò superius illa præmiserat: *Publius Cornelius Rufus, qui Consul cum M. Curio fuit, dormiens oculorum visum amisit, cum id sibi accidere somniaret.* Horum morborum multitudinem ac varietatem, qui nosse desiderat, adeat Pharmacopolæ tabernam, & inspectis tot pyxidibus, tot capsulis, tot vasis, interroget, cui quæque morbo pellendo afferentur. Immo inspiciat medicorum volumina innumeris medicamentorum referta agminibus, quæ tamen humanis corporibus curandis ac perlanandis nequaquam sufficiunt. Nascentur enim in dies noua, & antehac medicis incognita morborum genera, de quibus nihil Hippocrates, nihil Galenus, nihil

S. Hieronymus
lib. 1. aduers.
Iouinian.

VI.

Plin. lib. 7.
nat. c. 51. & lib.
cod. c. 50.

Cic. lib. 3.
Tusc. 99.

Theophrastus, nihil alij vel medici, vel chirurgi. Quoniam igitur *caussa morbi inuenta, curationem inuentam esse* putant medici, his tot nouis morborum formis, nouæ curationes, noua medicamenta excogitanda sunt. At quanto cum dolore, quanto etiam cum periculo saepe huiusmodi morbi, vel vitia corporis curantur?

Corpora vix ferro quadam sanantur acuto.

Multi emori malunt, quàm eiusmodi curationum acerbitates & cruciatus subire. Id quò planiùs certiusque intelligatur, hominem nobis ante oculos proponamus, vel calculo, vel ruptura, quam *πῆγμα* Græci vocant, laborantem. Vtriusque enim nominis omnino dissimilis sanandi ratio. Sed, ó Deum immortalem, quàm formidabilis? cum quanto cruciamento discrimineque cõiuncta? ita vt eius vel cogitatio ingenti quodam horrore mihi, alijsque, qui non sunt è tigride nati, pectus concutiat. Hunc chirurgus primùm vestibus omnibus exuit, exutum nudatumque in ferali tabula extendit, manus pedesque quàm arctissimè colligat, ad eò vt sese in neutram auertere, immò commouere partem possit. Tum, circumstante ministrorum, pelues, variaque instrumenta tenentium, corona, cultrum præacutum corripit: locum in corpore sectioni designat: moxque hominem, velut sensus omni carentem, secando, vulnus luculentum facit, per factam plagam forcipe, vel etiam manu immersa, intimas corporis partes, vbi doloris sensus acerrimus, rimatur, lapidemque indagat, comprehensum vi summa extrahere conatur. Quo in tormento, quales æger ille, & quàm tristificas voces profundit? vt orat? vt obsecrat? vt per DEVM, per Matrem DEI, per cœlites omnes, per quidquid in ista vita charissimum, obtestatur, se soluat, se liberet, tam diro, tam immani, tam intolerabili cruciatu? se enim illius magnitudinem capere non posse, neque perpeti dolores, à nullo, qui non senserit, satis cogitatos. Et quisquam sit tam ferreus, tam ab omni humanitate desertus, quin hæc aspicienti, & audienti miseratio intimos sensus commoueat, atque conuulneret? Sudat in hoc labore ipse, qui sanat chirurgus, & ad vulnus à se factum contremiscit. At non eadem est ratio sentire, & tollere morbos. Si igitur videnti tam graue est medici ferrum, quid erit patienti?

cienti? Multi, qui eiusmodi sectioni semel interfuerunt, dixerunt, se posthac nulli amplius interfuturos, ne in alieno corpore vulnerentur. Verum quod vitant in vno genere miseriarum, in alio vel inuiti coguntur intueri. Vbi enim homines non agrotant? vbi non lamentantur? Atque hoc in hac vita humana aspiciere & audire in dies pæne singulos licet. *Mille mali species.*

Plato dicere solebat: *Si me interrogares, quo presente, vel absente melius habeant corpora? responderem utique: Sanitate presente, morbo remoto.* Ex qua vrbe, ex qua arce morbi remouentur? vbi locorum sanitas semper est præsens? Neque Tusculi, neq; Romæ asylym est contra inualetudines: neque rarò in ipso *Tibure Sardinia est*: Immodò sæpe vires vbi sperantur restaurandæ, ibi minuantur. Quid quòd etiam

*Curando fieri quadam maiora videntur
Vulnera, qua melius, non tetigisse, fuit?*

In Taprobana Insula longissimam vitam sine vlllo languore traduci, Artemidorus testatur. At quot in Taprobanam profecti, mortui sunt? Nomina mihi vllum membrum, quod morbo careat infestatore. Pedes podagra, chiragra manus, cacostomachi ventriculo laborant. Alij auribus surdi, alij oculis cæci sunt, alijs dentes, alijs renes dolorem pariunt. Deniq; nulla corporis pars, nullus neruus, nullus locus est, in quo non possit aliquod malum reperiri. *Per singulas membrorum partes, qualiter nullis alijs animalibus, ait historix naturalis Scriptor, certis pestifer calor remeat horis, aut rigore, neque horis modo, sed & diebus noctibusq; arinis, quadrinisq; etiam anno toto.* Ipse cibus, qui est homini ad vitam sustentandam datus, sæpe vitam quatit. Nec sine caussa Diogenes dicere solebat: *Earum domorum, in quibus reperitur copia alimenti, multos esse mures & feles: sic etiam corpora, qua multum sibi caperent, multos quoque morbos asciscere.* Hinc, vt Herodotus tradit, singulis mensibus triduo purgant se Ægyptij, vomendo, atque intestina diluendo, gratia sanitatis conseruandæ: existimantes omnes languores hominibus creari ex cibis. Vnde videas maximè delicatos, & opum abundantia fruentes, sapissimè agrotare,

VII.
Ficin. lib. 5. de
hominis natura.

Ouid. lib. 3. de
Pont. el. 7.

Plin. lib. 7. c.
2.

Plin. lib. 7.
nat. hist. c. 90.

Stob. ferm.
de intemperant.
Herodot. lib.
2.